

خلاصه طرح «مطالعه و طراحی بانک ایده معاونت فرهنگی - اجتماعی و دانشجویی دانشگاه فردوسی

مشهد»

تدوینگر طرح: سرکار خانم ملیحه تابعی

با توجه به اهمیت ارتقای اثربخشی فعالیت‌های فرهنگی - اجتماعی و خدمات دانشجویی، مسؤولیت پشتیبانی از نظام پیشنهادات معاونت بر عهده گروه مطالعات و برنامه ریزی قرار گرفته است. به همین منظور در راستای سامان دهی، بهره گیری و عملیاتی سازی ایده‌ها و پیشنهادهای برای افزایش بهره وری معاونت فاد ۴ گام در نظر گرفته شد که دو گام ابتدایی در این مطالعه تدقیق و طراحی گردید.

۱. مطالعه بانک ایده در سازمان‌ها

۲. طراحی الگوریتم بانک ایده معاونت فرهنگی - اجتماعی و دانشجویی

۳. طراحی و استقرار و تست نرم افزار بانک ایده

۴. بهره برداری و پشتیبانی

بانک ایده، نظامی است که از مرحله دریافت ایده آغاز شده، پس از گذراندن مراحل ارزیابی و بررسی در کمیته های اصلی یا فرعی (تخصصی) به مرحله اجرا می‌رسد و در پایان با دادن پاداش و تقدیر از افراد خاتمه می‌یابد. این سیستم در هر سازمانی دارای یک آیین نامه خاص اجرایی است که توسط مجریان نظام مورد بررسی قرار می‌گیرد. بانک ایده یک شکل خاص و ثابت ندارد که آن را در تمامی سازمان‌ها به صورت واحد به کار گرفت، بلکه هر سازمان با توجه به اهداف، شرایط و امکانات موجود باید پس از انجام مطالعه کارشناسانه در ابعاد مختلف سازمان یک نظام نامه مناسب جهت اجرا، تداوم پویایی سیستم تدوین نماید. با وجود این نباید از نظر دور داشت که تمامی سیستم‌های ایده از یک چارچوب کلی پیروی می‌نمایند. این چارچوب می‌تواند به عنوان قالبی مناسب جهت پیاده کردن بانک ایده در هر سازمانی به کار گرفته شود (یداللهی فارسی، ۱۳۸۵).

به طور کلی بانک ایده الکترونیکی محیطی مجازی است که می‌تواند پس از پالایش ایده‌ها و ارسال مجدد آن‌ها بر روی سایت به عنوان یک اتاق فکر محسوب شود. در این فضا شرکت کنندگان خبره در خصوص مسائل و موضوعات مورد بحث می‌توانند به اجماع دست یابند؛ پذیرش طرح‌ها در بانک ایده الکترونیکی به صورت غیرحضور و اینترنتی است. این امر امکان مدیریت زمان برای ایده دهندگان فراهم می‌آورد. پس از داوری ایده‌ها، بهترین ایده‌ها انتخاب و جوایزی به آن‌ها اعطا می‌شود. با استفاده از بانک ایده می‌توان از نیروهای خوش فکر خبره و اجرایی شدن ایده‌های ارزشمند به صورت بهینه استفاده کرد و دغدغه‌ها و نیازهای افراد را به صورتی منطقی و مستدل به سیاست‌گذاران و مدیران ارائه کرد. بانک ایده می‌تواند باعث ایجاد شبکه‌های ارتباطی و هم‌اندیشی ملی و همراه ساختن دانشجویان و مدرسان با بدنه سیاست‌گذاری و اجرایی از طریق ارائه نظام‌مند ایده‌های ایشان و بکارگیری آن‌ها جهت حل مشکلات شود. ضمناً با مرور ایده‌های دسته بندی شده در حوزه‌های مختلف، می‌توان به اطلاعات و علوم جدیدی دست یافت. اتصال بانک ایده به سیستم مدیریت دانش می‌تواند برای مرتب ساختن ایده‌های پراکنده و ایجاد ارزش افزوده از طریق تبدیل آن به اطلاعات و دانش بکار رود (زارعی، ثقفی، & امامی، ۱۳۸۹، ص. ۵-۶).

مراحل استقرار بانک ایده در دانشگاه فردوسی مشهد

با توجه به ضعف عملکرد نظام پیشنهادات در دانشگاه - ارسال تنها ۱۳۹ پیشنهاد دانشجویی با توجه به حضور ۲۴ هزار دانشجو - اهمیت طراحی و استقرار نرم افزار بانک ایده بیش از پیش احساس می‌گردد.

با توجه به مباحث نظری مطرح شده می‌توان فرایند طراحی و بررسی زیرساخت‌های لازم جهت استقرار بانک ایده را به شرح ذیل خلاصه نمود:

جدول - مراحل استقرار بانک ایده در دانشگاه فردوسی مشهد

ارکان	رویه‌ها
رویکرد و حمایت مدیریتی	حمایت و پشتیبانی مدیران ارشد ضمانت اجرای ایده توسط مدیر کل سازمان ثبات مدیریت تا نهادینه شدن بانک ایده آموزش به مدیران مخالف با ساختار بانک ایده و اقناع آنها کاهش بروکراسی اداری و کمک به اجرای ایده ایجاد شرایط پذیرش تغییر با روی باز
طراحی بانک ایده	طراحی نرم افزاری و سخت افزاری بانک ایده متناسب با شرایط و ساختار دانشگاه فردوسی
مدیریت ایده	فراخوان ایده تشویق ایده‌ها برگزاری همایش توجیهی و آموزشی خلاقیت و ایده پروری اندازه گیری عملکرد بهره برداری از ایده‌ها
فرهنگ سازمانی	فرهنگ سازی جهت عدم مقاومت در برابر تغییر

به منظور فرهنگ سازی و استقرار بانک ایده و همچنین جلوگیری از اضمحلال و ضعف عملکرد در این بخش، باید بخش‌ها و ابعاد متعددی را لحاظ نمود. از جمله این ابعاد می‌توان به موارد زیر اشاره نمود: ایجاد روحیه مشارکت جویانه و حساس سازی دانشجویان نسبت به مسایل و مشکلات موجود در دانشگاه، ایجاد روحیه تغییر و اجرایی شدن ایده‌ها در مدیران ارشد، برگزاری کلاس‌ها و همایش‌های آموزشی و ایده پرور، فرهنگ سازی جهت تغییر و پذیرش شرایط جدید، طراحی و ساماندهی نرم‌افزار بانک ایده به تناسب ساختار دانشگاه فردوسی، تشویق و حمایت مالی و معنوی از ایده دهندگان و ... در بعد ساختاری و مدیریتی، یکسان سازی نگرش مدیران به بررسی و اجرایی نمودن ایده‌های مطرح شده جهت افزایش بهره‌وری و همچنین افزایش مشارکت دانشجویان و استفاده از ظرفیت‌های اجرایی آنان، از اهمیت بسزایی برخوردار است. برگزاری جلسات متعدد جهت روشن سازی مزایای به کارگیری ایده‌های دانشجویی و کارکنان و همچنین ثبات مدیریت‌ها تا تثبیت بانک ایده از جمله مهم‌ترین موارد و اولویت‌هایی است که می‌تواند به عنوان ایجاد ساختار حمایتی مدنظر قرار گیرد. علاوه بر آن حمایت‌های مالی و معنوی از ایده‌های مطرح شده و تقدیر از ایده‌های قابل اجرا در جلسات و همایش‌های سالانه در حوزه مدیریت و ایجاد انگیزه بین افراد قابل اهمیت و تأکید است. همچنین باید همه افراد اعم از دانشجویان و کارکنان را نسبت به مسایل دانشگاه حساس نمود، حساس سازی این دست از افراد باعث ایجاد انگیزه و مشارکت در رفع امور دانشگاه می‌شود. همچنین در این مسیر باید از راه‌های متعدد و کاربردی (اعم از برگزاری کلاس‌ها و همایش‌ها، تبلیغات مداوم و مستمر، استفاده از ظرفیت اساتید جهت حساس سازی دانشجویان در کلاس‌ها، ارائه نتایج حاصل از مشارکت دانشجویان به صورت‌های متنوع و ...)، احساس تعلق به فضای دانشگاه و در نتیجه آن ایجاد مشارکت را ایجاد نمود.

در بعد دانشجویی و کارکنان به دو شکل می‌توان آگاه‌سازی نسبت به بانک ایده و ایجاد روحیه مشارکت جویانه جهت ارائه نظرات و ایده‌ها به صورت کارساز ایجاد نمود.

۱. ارائه تبلیغات و آگاهی بخشی جهت ثبت و درج ایده‌ها

۲. فراخوان موضوع از سوی معاونت و درخواست از دانشجویان جهت ارائه راه حل‌های خلاقانه ساده و قابل اجرا و کم هزینه

فرایند بررسی ایده در بانک ایده

۱. معاونت فرهنگی- اجتماعی و دانشجویی جهت ایجاد مشارکت و همچنین معرفی نرم افزار موجود، می تواند به صورت تبلیغ در سطح دانشگاه و همچنین با استفاده از پورتال دانشجویان موضوع و یا موضوعات مورد نیاز و مشکل ساز در سطح معاونت را معرفی و از دانشجویان جهت رفع آن درخواست ثبت ایده نماید.
۲. پس از تکمیل فرم و ارسال درخواست خود از طریق سایت و یا نرم افزار توسط ایده پرداز، ایده مزبور به کارشناس سایت ارجاع داده می شود.
۳. کارشناس سایت طی یک هفته بعد از بررسی مقدماتی محتوایی و کلی ایده پس از رفع نواقص احتمالی توسط ایده پرداز، ایده را به رئیس گروه مطالعات تقدیم می نماید.
۴. رئیس گروه مطالعات پس از بررسی ایده از نظر قانونی و اجرایی در صورت وجود موانع قانونی و یا اجرایی، ایده را به ایده پرداز ارجاع می دهد. ایده پرداز طی دو هفته تغییرات لازم را اعمال و در صورت تأیید توسط رئیس گروه مطالعات، کلیات ایده را برای منتورها نمایش می دهد.
۵. ایده به مدت یک هفته برای منتورها- دیگر ایده پردازان- نمایش داده می شود. منتورها جهت بهبود و ارتقاء اجرا و عملکرد ایده پیشنهاداتی را به ایده پرداز اصلی ارائه می کنند. در این گام علاوه بر ایجاد تعاملات بین منتورها و استفاده از نیروی فکری چند نوآرو، امکان تکیل و تصحیح ایده نیز فراهم می گردد.
۶. کمیته داوری دو گروه می باشد:

 ۱. اگر ایده مطرح شده با شرح وظایف کارگروه های مشورتی هفتگانه تناسب داشته باشد، در جلسات ماهانه کارگروه های مشورتی مطرح و با دریافت نظرات اعضای شورا تصحیح، تأیید، و اجرایی خواهد شد.
 ۲. اگر ایده مطرح شده در راستای حوزه فعالیت معاونت فاد قرار داشته باشد و متناسب با کارگروه ها نباشد، به صلاح دید و تأیید رئیس گروه مطالعات دو نفر از اساتید مرتبط با ایده مطرح شده انتخاب و جهت داوری و تأیید ایده دعوت خواهند شد.
 ۳. داوری ایده طی دو هفته صورت می گیرد و بعد از اعمال ایرادات، ایده پرداز طی یک هفته، ایده نهایی را ارائه خواهد داد.
 ۷. در نهایت بنا بر صلاح دید رئیس گروه مطالعات، از ایده پرداز جهت دفاع از ایده و اجرای ایرادات داوران دعوت می گردد که این جلسه می تواند با حضور داوران و منتورها صورت گیرد.
 ۸. در مرحله بعد، ایده توسط کارشناس سایت در فهرست ایده ها قرار می گیرد. رئیس گروه مطالعات نیز ایده نهایی شده را جهت اجرا به بخش و یا مدیر مربوطه ارجاع می دهد و سازوکارهای مقدماتی لازم جهت اجرای ایده را رصد و پیگیری می نماید.
 ۹. در این مرحله مدیر مربوطه بعد از بررسی و اعمال نظرات تخصصی در حوزه خود، در صورت عدم وجود موانع قانونی و اجرایی، ایده را در دست اجرا قرار می دهد. بنا به تناسب و نوع ایده مطرح شده، توافقی بین مدیر مربوطه و ایده پرداز از نظر زمان و منابع مالی مورد نیاز برای اجرای ایده صورت می گیرد.
 ۱۰. لازم به ذکر است گروه مطالعات در راستای حمایت از اجرایی شدن ایده ها رصد و پیگیری لازم را جهت اجرایی شده در دستور کار خود قرار می دهد و در صورت عدم رضایت ایده پرداز از اجرای ایده، تعاملات و بررسی های لازم سازمانی و قانونی را جهت اجرایی شدن ایده انجام می دهد.

۱۱. همچنین گروه مطالعات تأمین منابع مالی اجرای ایده، دادن نظرات تخصصی و مشاوره‌ای برای اجرای ایده، برون‌سپاری ایده‌ها به مراکز علمی و تخصصی و ایجاد روابط برون‌سازمانی را نیز در دستور کار خود دارد.

الگوریتم فرایند درخواست، ارزیابی و داوری، و اجرای ایده